Workshop herkenning salamanders

NEM-jubileumdag

Jeroen van Delft
Utrecht, 28 juni 2024

nem
Netwerk Ecologische Monitoring

RAVON
Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland

Overeenkomsten en verschillen

Beide:

- Eistadium
- Koudbloedig → winterrust

Hagedis (reptiel):

- Geschubde, droge huid
- Enkel op land
- Snelle dieren
- Voortplanting op land

Salamander (amfibie):

- Waterfase: naakte, (slijm)huid
- In landfase: korrelige huid
- In water en op land
- Tragere dieren (op land)
- Voortplanting in water

Samen oefenen

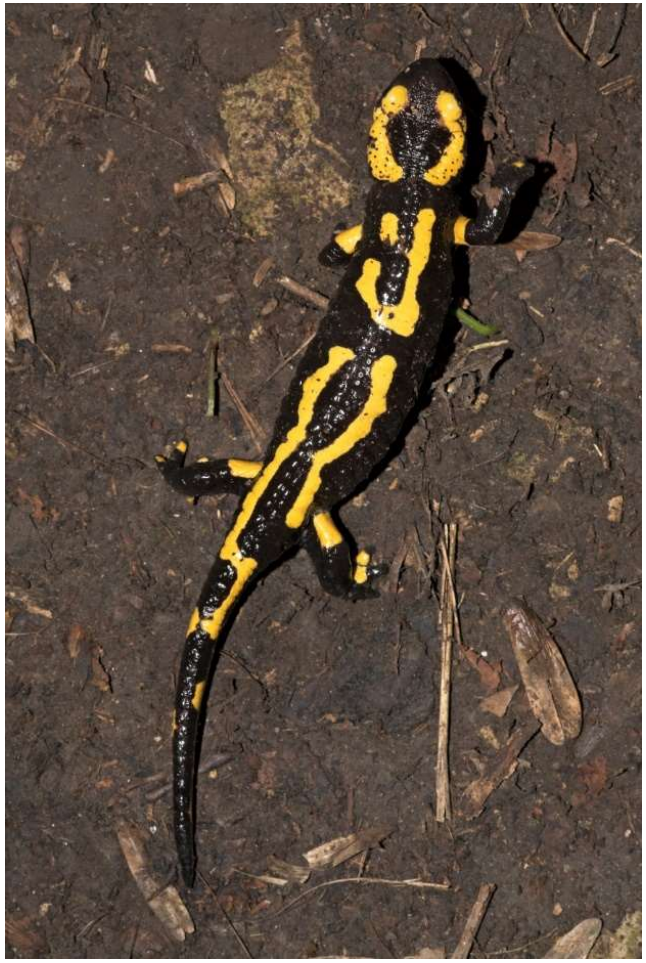

Vuursalamander

- Min of meer rolronde staart
- Glimmend zwart met gele vlekken / strepen

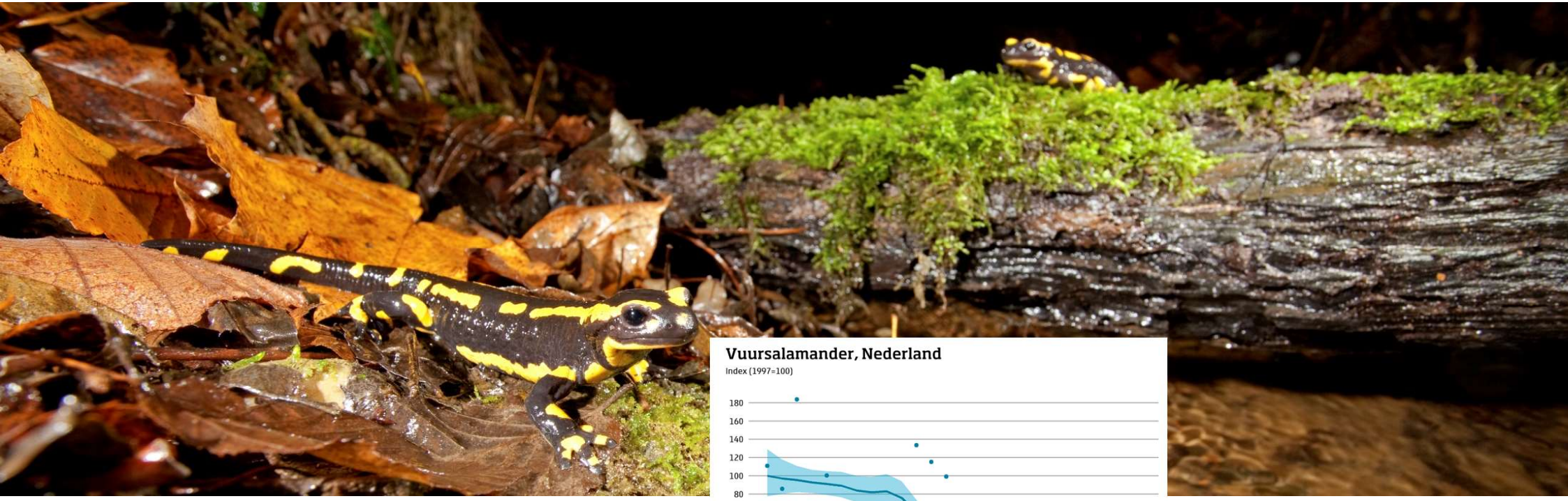

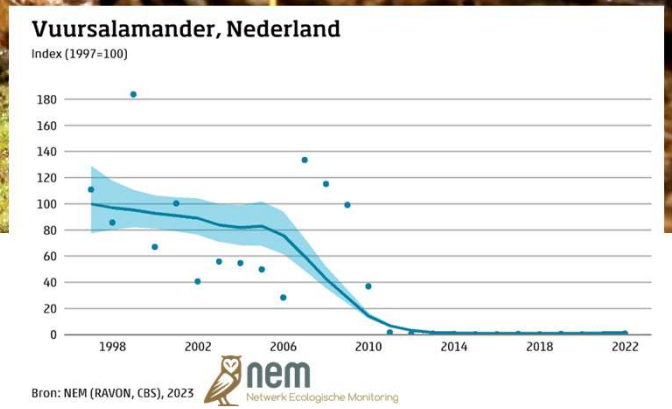

En nu zelf aan de slag

Salamanders determineren:

- Kleur bovenzijde
- Kleur en tekening buik
- Vorm kam mannetjes (water)

Kleine watersalamander

- Lichtbruine bovenzijde
- Bleke buik met geel-oranje band in midden met daarop ronde zwarte vlekken (man) of spikkels (vrouw)
- Man gegolfde rug- en staartkam

Oefenen

Alpenwatersalamander

- Donkere bovenzijde
- Fel oranje onderzijde (flank tot flank) zonder vlekken
- Man lage, gladde, geblokte rugkam

Oefenen

Kleine watersalamander

- Lichtbruine bovenzijde
- Bleke buik met geel-oranje band in midden met daarop ronde zwarte vlekken (man)
- Gegolfde rug- en staartkam

Oefenen

Kamsalamander

- Donkere, zwartachtige bovenzijde
- Witte spikkels op flanken en man witte band over staart
- Gehele buik dieporanje met grote grillige vlekken
- Getande rugkam en onderbreking voor staartkam

Oefenen

Vinpootsalamander

- Lichtbruine bovenzijde
- Bleke buik met geel-oranje band in midden met daarop geen of weinig grijze vlekjes
- Gladde rug- en staartkam
- Draadje aan staart en zwemvliezen

Vrouwtje vinpootsalamander

Roept u maar!

Roept u maar!

Foto: Annemarie van Diepenbeek

A: Alpenwater – kam – kleine water

B: Kam – Alpenwater – kleine water

C: Kam – kleine water – Alpenwater

D: Alpenwater – kleine water – kam

Roept u maar!

Foto: Annemarie van Diepenbeek

A: Alpenwater – kam – kleine water

B: Kam – Alpenwater – kleine water

C: Kam – kleine water – Alpenwater

D: Alpenwater – kleine water – kam

In landfase ogen ze anders …

Foto: Annemarie van Diepenbeek

Samenvatting watersalamanders

- Twee vrijwel zwart van boven en felle buikkleur tot aan flank: **Alpenwater- en kamsalamander**
- Twee licht- tot donkerbruin van boven met op buik felste kleur alleen over midden: **kleine watersalamander en vinpootsalamander**

- **Boven zwart:**
  - één met effen oranje buik: **Alpenwatersalamander**
  - één met geeloranje buik met grillige zwarte vlekken: **kamsalamander**

- **Boven bruin:**
  - met veel stipjes of ronde vlekjes op buik en de buikkleur in het midden veel feller dan richting flanken: **kleine watersalamander**
  - Met geen of weinig, onopvallende stipjes op een fletse buik: **vinpootsalamander** (alleen Zuid-NL)

Vang tot je mannetjes hebt! Rugkam en staart belangrijk!

Salamanders (5 soorten)

Landsalamanders
Vuursalamander

Watersalamanders
Kamsalamander

Alpenwatersalamander

Kleine watersalamander

Vinpootsalamander

Doe mee!

- Van af en toe, tot vaak en van laagdrempelig, tot diepgravend
- Elke waarneming is waardevol!
- Gebruik een waarnemingen-app op je telefoon!
- Gebruik hygiëneprotocol! Zie www.ravon.nl/Ziektes en meld zieke en dode dieren

Doe mee!

- **Elke losse waarneming is relevant!**

  - zeer laagdrempelig

- **Verspreidingsonderzoek Amfibieën**

  - vrij in te delen; gericht op zoek naar doelsoorten

- **Meetprogramma Amfibieën (monitoring)**

  - Afgebakende locaties en methodiek

- **En meer:** Daglijstjes, Tuintelling, Padden.nu, Poelen.nu, Natura2000-monitoring, …

nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Zie: **www.ravon.nl/Doe-mee/Tellen/Amfibieën**

NATIONALE DATABANK FLORA EN FAUNA

Waarneming.nl

TELMEE.NL

Resultaat: verspreidingskaarten

www.Verspreidingsatlas.nl

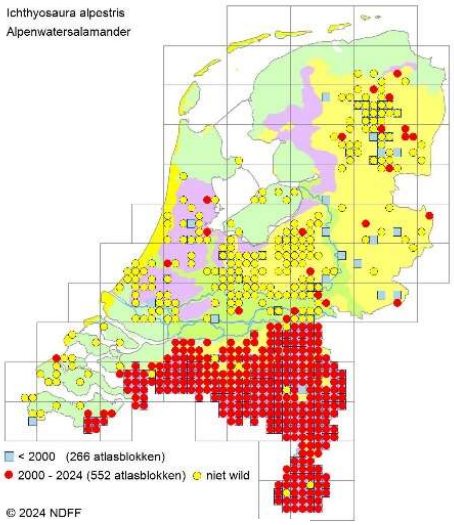

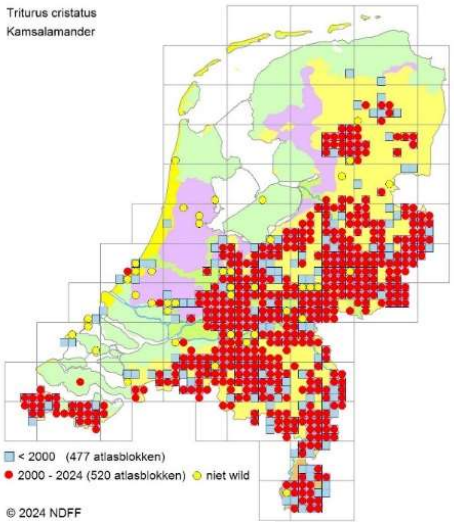

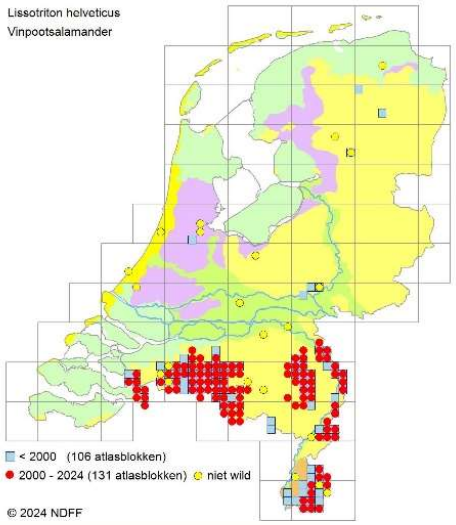

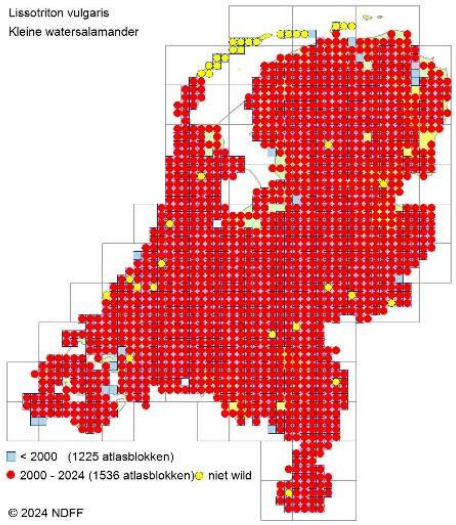

Resultaat: trendgrafieken

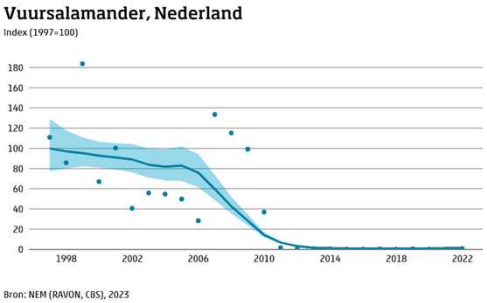

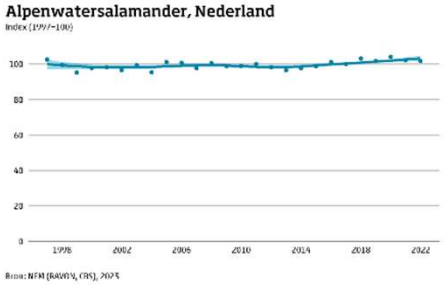

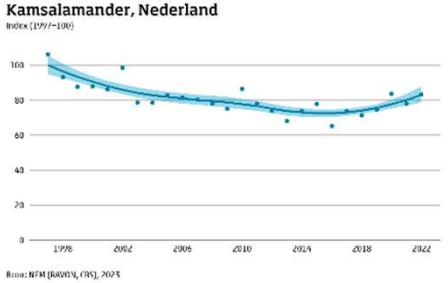

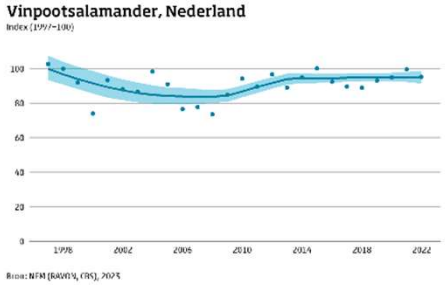

Aantalstrend: Sterke afname

Verspreidingstrend: Matige toename

Verspreidingstrend: Matige afname

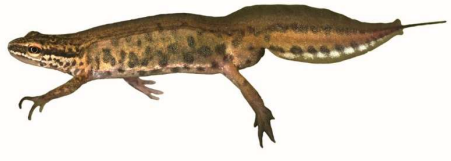

Verspreidingstrend: Matige toename

www.ravon.nl/Herkenningskaarten

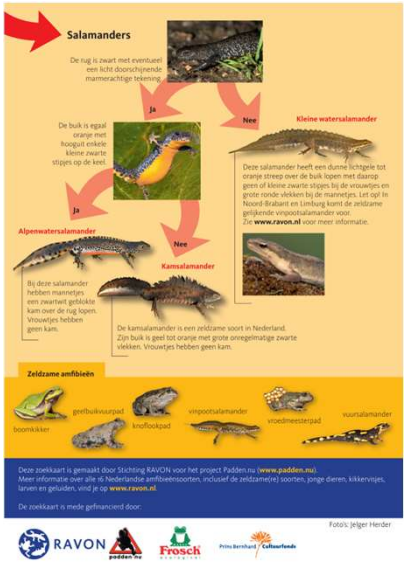

Herkenningskaarten meenemen en zeker ook die kleine stevige van amfibieen. En fotoveldgids en gele boekje mee

Verder oefenen

Fotoveldgids amfibieën: € 17,50

Herkenning amfibieën en reptielen: € 13,75
Waarnemen amfibieën en reptielen: € 8,50

Jaarritmiek Nederlandse salamanders

Koudbloedig!

- Ontwaken: februari – maart
- Trek naar water, óf daarin overwinterend
- Periode eitjes: maart – mei/juni
- Naar winterverblijf: oktober – november (maar soms winteractiviteit)

Vuursalamander uitzondering: geen eitjes maar larven. Naast afzet in voorjaar, soms ook in najaar/winter.

Water- én landhabitat belangrijk

Foto's: Arnold van Rijsewijk

Geen uitwendige bevruchting en snelle actie …

… maar inwendige bevruchting en broedzorg!

Foto's: Ben Geutskens

Bandloil

Bedankt voor uw aandacht

nem
Netwerk Ecologische Monitoring

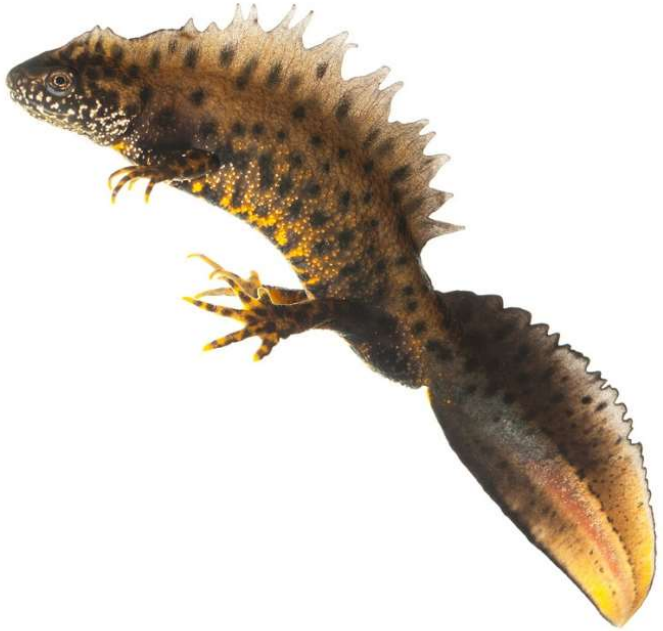

RAVON

Meer informatie: www.RAVON.nl
Fotografie: Jelger Herder, RAVON tenzij anders vermeld